

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕМЛЕКЕТТІК ОРТАЛЫҚ МУЗЕЙІ

Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің
25 жылдығына арналған
**«ҚАЗІРГІ ЖОҒАРҒЫ БІЛІМ ЖҮЙЕСІНДЕГІ АРХЕОЛОГИЯ,
ЭТНОЛОГИЯ ЖӘНЕ МУЗЕЙТАНУ»** атты
«VIII Оразбаев оқулары» халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
1-2 сәуір 2016 жыл

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«VIII Оразбаевские чтения» по теме
**«АРХЕОЛОГИЯ, ЭТНОЛОГИЯ И МУЗЕОЛОГИЯ В СИСТЕМЕ
СОВРЕМЕННОГО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ»**,
приуроченной к 25-летию независимости Республики Казахстан
1-2 апреля 2016 г.

PROCEEDINGS
of International scientific and methodical conference «VIII Orazbayev readings»:
**«ARCHAEOLOGY, ETHNOLOGY, MUSEOLOGY
IN THE SYSTEM OF PRESENT HIGHER EDUCATION»**,
dedicated to the 25th anniversary of the Independence
of the Republic of Kazakhstan
1-2 April, 2016

Алматы
«Қазақ университеті»
2016

да бір-екі күн өткеннен кейін сол ақсақал келіп: «Мен оны көрдім, ол маған: «Менің үйімдегілерім жолдастарыма хабарла, менен бұрын кеткендерді қуып жеттім, шаршаудан тыныштық таптым»».

Ислам лексикасына карамастан (жұмаққа баратын жол туралы), Инб Фадланның мәліметтері желінген жылқылардың терісін керіп қою салтының негізгі мәні айқын көрініс тапқан: бұл жылқы қайтыс болғанды ана әлемге жеткізеді.

Осылайша, жоғарыда өзіміз сипаттап өткен қола дәуірінен бергі жылқыға байланысты жаз деректердің барлығы дерлік археологиялық мәліметтер арқылы негізделіп отыр. Бұл дегеніміз қарастырылып отырған кезеңдердің әрқайсысында белгілі бір территориялық аймақ бойынша осы салт-сананың орындалғандығы.

1. Кузьмина Е.Е. Конь в религии и искусстве саков и скифов // Скифы и сарматы. – Киев: Наукова думка, 1977. – С. 96.
2. Зданович Д.Г., Куприянова Е.В. Парные жертвоприношения лошадей в бронзовом веке в Центральной Евразии // Археология, мифология и ритуал // Происхождение и распространение колесничества. – Луганск: Глобус, 2008. – С. 188.
3. Гей А.Н. О некоторых символических моментах погребальной обрядности степных скотоводов Предкавказья в бронзе // Погребальный обряд: реконструкция и интерпретация древних идеологических представлений. – М.: Восточная литература, 1999. – С. 78–113.
4. Сотникова С.В. Формирование традиции вертикальной направленности погребального ритуала на территории евразийских степей в эпоху бронзы // Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2014. – № 9.
5. Зданович Г.Б. Щитковые псалии Среднего Понимья // Энеолит и бронзовый век Урало-Иртышского междуречья. Челябинск: Изд-во БашГУ, 1985. – С. 110–119.
6. Генинг В.Ф., Зданович Г.Б., Генинг В.В. Синташта. Археологический памятник арийских племен Урало-Казхастанских степей. – Челябинск: Юж.-Урал. кн. изд-во, 1992. – 407 с.
7. Бороффа Н. Некоторые культурные и социальные взаимосвязи в бронзовом веке Евразии // Комплексные обществ. Центральной Евразии в III–II тыс. до н.э. – Челябинск-Аркаим, 1999. – С. 80–81.
8. Кузьмина Е.Е. О некоторых археологических аспектах проблемы происхождения индоиранцев // Переднеазиатский сборник. – М., 1986. Вып. IV. – С. 169–228.
9. Алексеева И.Л. Трансформация идеологических представлений древнейших земледельцев и скотоводов Северо-Западного Причерноморья как результат контактов в IV–III тыс. до н.э. // Северо-Западное Причерноморье – контактная зона древних культур. Киев, 1991.
10. Виноградов Н.Б. Могильник бронзового века Кривое озеро в Южном Зауралье. – Челябинск, 2003. – 362 с.
11. Сотникова С.В. Об раз колесницы и колесничего в ритуальной практике населения эпохи бронзы евразийских степей // Проблемы реконструкции ритуала и представлений // Вестник Томского государственного университета. 2014. – № 380. – С. 102–108.
12. Елизаренкова Т.А., Топоров В.Н. Мир вещей по данным Ригведы // Ригведа. Мандалы V–VIII. М., 1999. – С. 487–520.
13. Голан А. Миф и символ. – М.: Русслит, 1993.
14. Куштан Д.П. Колесницы в индоевропейской мифологии // Происхождение и распространение колесничества. Сборник научных статей. – Луганск: Глобус, 2008. – 319 с.
15. Авеста: Избранные гимны; Из Видевдата (пер. И. М. Стеблин-Каменского). – М., 1992. – 207 с.
16. Акишев А.К. Искусство и мифология саков. – Алма-Ата: Наука, 1984. – 176 с.
17. Кузьмина Е.Е. Конь в религии и искусстве саков и скифов // Скифы и сарматы. – Киев: Наукова думка, 1977. С. 96–100.
18. Геродот. История в 9 кн. Перевод и прим. Г.А. Стратановского. – Л.: Наука, 1972. – Кн. IV. – 600 с.
19. Мандельштам А.М. Характеристика тюрок IX в. в послании Фатху б. хакану ал Джахиза // Тр. ИИАЭ – А, 1956. Т. 1.
20. Нестеров С.П. Конь в культурах тюркоязычных племен Центральной Азии в эпоху средневековья – Новосибирск, 1990.
21. Бичурин Н.Я. Собрание сведений о народах обитавших в Средней Азии в древние времена – М.-Л., 1950.
22. Васильев В.Е. К генезису обычая погребения с конем у народа саха в свете пограничья тюркского мира // Известия Лаборатории древних технологий № 2 (11) 2014.
23. Жуматаев Р.С. Ежелгі түркілердің дүниетанымындағы жылқы // Материалы международной научно-теоретической конференции «Мировая история, историография и источниковедение в системе инновационно-научного познания». 26–28 апреля. – Алматы: Казак университеті, 2013. – 273–275.

Г.Т. Бексеитов, Д.С. Байгунаков, Е.Б. Оспанов

НОВЫЙ ГОЛОЦЕНОВЫЙ ПАМЯТНИК В ЖЕТЫСУ

Первые сведения о памятниках, относящихся к периоду раннего голоцена, получены в ходе случайных разведывательных археологических работ, проводившихся как единичными исследователями, так и научными учреждениями.

В исследование каменного века Казахстана огромный вклад внесли и вносят археологи Алматы: Х.А., Виноградов А.В., Зайберт В.Ф., Зданович Г.Б., Клапчук М.Н., Логвин В.Н., Медоев А.Г., Деревякин А.П., Таймагамбетов Ж.К., Петрин В.Т., Формозова А.А., Чалая Л.А., Черников С.С., Чиндин А.Ю., О.А. Артюхова, В.С. Волошин и другие.

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

ПЛЕНАРЛЫҚ МӘЖІЛІС / ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

Әлімбай Нұрсан. Қазақ қоғамындағы паракорлық пен сыбайлас жемқорлықтың антропологиясы: генезисі, эволюциясы һәм қазіргі сипаты.....	3
Тишкин А.А. О возможностях применения рентгенофлюоресцентных спектрометров для изучения древних и средневековых изделий из цветного металла, обнаруженных на территории Западного Алтая.....	15
Төлеубаев Ә.Т., Жұматаев Р.С., Шағирбаев М.С. Жайпақ қаласында 2015 жылы жүргізілген археологиялық қазба жұмыстарының кейбір нәтижелері мен қорытындылары..	18
Елеуов М. Мырзашөл мен ортағасырлық Үтіртөбе қаласының зерттелу тарихы.....	27
Zhumagulov K.T. Hunns-turks in eurasian history in the period of great migration of peoples..	37
Омарбеков Т. Шыңғыс хан: шежірелік деректер не дейді?.....	40
Кожя М., Амантуров М. Об одной реликтовой форме погребения в Казахстане (Этноархеологический исследование).....	47
Сдықов М.Н. Организация и создание крупных историко-культурных музеев – заповедников под открытым небом (проект «Городище «Жайық»).....	51
Калыш А.Б. Особенности социализации детей и подростков неполных семьях Казахстана	54
Кәрібаев Б.Б. XIV-XV ғасырлардағы «өзбек» атауының мәні жөніндегі тұжырымдарға талдау.....	59

СЕКЦИЯ I

КӨРНЕКТІ ЗЕРТТЕУШІЛЕР ЖАЙЛЫ ЕСТЕЛІКТЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ІЗДЕНІСТЕРІ / ВОСПОМИНАНИЯ О ВЫДАЮЩИХСЯ УЧЕНЫХ И ИХ ИЗЫСКАНИЯ

Ескекбаев Д.Б. Ұстаздардың ұстазы немесе ұстаздарым туралы.....	65
Ноянов Е.Н. Ұстаз – ұлағатты есім.....	73
Базарбаева Г.А., Джумабекова Г.С., Швец И.Н. Казахское Притоболье в судьбе археолога О.А. Кривцовой-Граковой.....	75
Талеев Д.А. Профессор М. Елеуовтің ғылым, білім саласындағы сара жолы.....	85
Шайкен Ж.А. Потамонимы в научном наследии Ч.Ч. Валиханова.....	89
Малдыбекова Л.Д., Мургабаев С.С. Средняя Азия и Казахстан в творчестве академика В.В. Бартольда.....	92
Кыстаубаева А.К., Жапакова Г.С. Личный комплекс народного художника КазССР Абылхана Кастеева в коллекции ЦГМ РК.....	96

СЕКЦИЯ II

АРХЕОЛОГИЯДАҒЫ МӘДЕНИЕТТЕР САБАҚТАСТЫҒЫ МӘСЕЛЕСІ / ПРОБЛЕМА ПРЕЕМСТВЕННОСТИ КУЛЬТУР В АРХЕОЛОГИИ

Sala R., Toleubaev A., Deom J. The Mursalim petroglyph site.....	99
Жұматаев Р.С. Ежелгі және орта ғасырлық көшпелілердің жерлеу тұрпындағы жылқы жазба деректер мен археологиялық мәліметтердің үйлесімі.....	106
Бексеитов Г.Т., Байғунаков Д.С., Оспанов Е.Б. Новый голоценовый памятник в Жетысу..	112
Мамиров Т.Б., Куандық С.Р. Краткие сведения об исследованиях памятников каменного века на территории Актюбинской области на примере стоянки Кальбай пункт 1-2.....	117
Искаков Г.Т. Каменный Инвентарь Стоянки Мангыстау.....	119
Дашковский П.К. Материалы эпохи энеолита из могильника инской дол (западный Алтай).....	120
Алипова С.Б. Палеолит дәуіріне қатысты ғылыми тұжырымдар.....	122